A â□□ guerra frÃaâ□□ sudamericana

DescriÃ§Ã£o

O cumio extraordinario de UNASUR presentou un contundente respaldo rexional Ã¡ lexitimidade da presidencia de Evo Morales en Bolivia dentro do delicado pulso interno que mantÃ©n cos prefectos autonomistas dos departamentos orientais. A pesar dos chamados ao diÃ¡logo realizados por Morales e Ã¡ momentÃ¡nea paralizaciÃ³n das protestas e folgas no interior do paÃs, existe unha clara indefiniciÃ³n sobre a soluciÃ³n polÃtica en vÃ©speras do referendo constitucional boliviano. (Na foto, de esquerda a dereita: Ã•lvaro GarcÃa Linera, vicepresidente de Bolivia; Evo Morales, presidente; e Juan Gabriel Valdez, representante de UNASUR, no cumio extraordinario o 20 de setembro de 2008).

Co epicentro da crise boliviana no fondo, que levou a unha reuniÃ³n de urxencia en Santiago por parte dos dez paÃses membros da recen constituÃda UniÃ³n de NaciÃ³ns Sudamericanas (UNASUR), resulta palpable unha crÃtica conxuntura rexional especialmente no relativo Ã¡s relaciÃ³ns entre EEUU e paÃses como Venezuela e Bolivia, escenario no que tamÃ©n pode incluÃrse a proxecciÃ³n rexional de Rusia como socio enerxÃ©tico e militar, todo isto dentro dun minucioso equilibrio estratÃ©xico que semella rememorar os tempos da Ã¢Â?Â?guerra frÃaÃ¢Â?Â•.

O cumio extraordinario de UNASUR presentou un contundente respaldo rexional Ã¡ lexitimidade da presidencia de Evo Morales en Bolivia dentro do delicado pulso interno que mantÃ©n cos prefectos autonomistas dos departamentos orientais. A pesar dos chamados ao diÃ¡logo realizados por Morales e Ã¡ momentÃ¡nea paralizaciÃ³n das protestas e folgas no interior do paÃs, existe unha clara indefiniciÃ³n sobre a soluciÃ³n polÃtica en vÃ©speras do referendo constitucional boliviano, escenario que aumenta o risco dun maior espallamento da violencia.

A eficiencia de UNASUR

Resulta obvia a preocupaciÃ³n rexional pola crise boliviana, especialmente por parte de paÃses beneficiados do consumo de gas natural boliviano como Brasil, Arxentina e Chile. A pesar da leve controversia entre as posiciÃ³ns brasileira e venezolana sobre cÃ³mo acometer a crise boliviana, o cumio do UNASUR supuxo igualmente un reto importante para este organismo como catalizador de soluciÃ³ns polÃticas para as crises rexionais, elemento que reforza o compromiso sudamericano por alcanzar marcos de cooperaciÃ³n e integraciÃ³n autÃ³nomos, incluso substituÃndo a labor e eficacia de organismos hemisfÃ©ricos tradicionais como a OEA.

Precisamente, o recente estado de permanente tensiÃ³n nas relaciÃ³ns de Venezuela e Bolivia con Washington ven marcando varias variables que estÃ¡n definindo espazos de influencia xeopolÃtica na Ã¡rea sudamericana. A expulsiÃ³n dos embaixadores estadounidenses en A Paz e Caracas, acusados directamente polos presidentes Evo Morales e Hugo ChÃ¡vez de fomentar presuntos actos desestabilizadores e golpistas nestes paÃses, radicalizarÃ¡ aÃnda mais as posiciÃ³ns de confrontaciÃ³n con Washington por parte destes dous paÃses membros do ALBA.

Non obstante, dentro da delicada situaciÃ³n boliviana e o seu contexto rexional, cumpre observar a apariciÃ³n de focos de descontento cara a estreita cooperaciÃ³n entre ChÃ¡vez e Morales. O Alto mando militar boliviano advertiu ao propio ChÃ¡vez de non aceptar unha presunta interferencia do mandatario venezolano nos asuntos bolivianos, principalmente de cara Ã¡s recentes declaraciÃ³ns de ChÃ¡vez de ofrecer apoio militar venezolano en defensa da Ã¢Â?Â?revoluciÃ³n indixenista de Evo MoralesÃ¢Â?Â•.

Para UNASUR, a crise boliviana supÃ³n un momento de inflexiÃ³n para calibrar a fortaleza polÃtica e diplomÃ¡tica do organismo. Polo momento, o cumio de Santiago e o frontal respaldo ao goberno de Morales evidencian un notorio protagonismo da diplomacia brasileira e chilena na conformaciÃ³n destes espazos de consenso rexionais.

Moscova tamÃ©n fai Ã¢Â?Â?as AmÃ©ricasÃ¢Â?Â•

Na ecuaciÃ³n xeopolÃtica deseÃ±ada por ChÃ¡vez nos derradeiros meses, oficialmente destinada a fortalecerse militarmente a fin de cercar calquera movemento de desestabilizaciÃ³n por parte de Washington, ocupa un lugar preponderante a inclusiÃ³n de Rusia como estreito aliado militar e enerxÃ©tico.

Este factor cobra unha inevitable importancia estratÃ©xica dentro da conxuntura actual, tomando en conta a tensiÃ³n existente nas relaciÃ³ns entre Rusia e Occidente tralo breve conflito no CÃ¡ucaso e o constante pulso dialÃ©ctico e polÃtico mantido entre Caracas e Washington.

Para Moscova, a sÃºa recente presenza en AmÃ©rica Latina como socio enerxÃ©tico e militar a travÃ©s dos seus acordos con Venezuela e Cuba supÃ³n un claro equilibrio xeopolÃtico destinado xogar as sÃºas cartas dentro da periferia de Washington, en clara resposta destinada a amortecer a expansiÃ³n estadounidense dentro do espazo ex soviÃ©tico, a travÃ©s da OTAN e do escudo antimÃsiles.

Enmarcado dentro dos recentes acordos de cooperaciÃ³n militar entre Caracas e Moscova, o goberno de ChÃ¡vez acaba de recibir a primeira avanzada de bombardeiros rusos TU-160 con capacidade nuclear. Para o prÃ³ximo mes de novembro estÃ¡ estipulada a chegada Ã¡s costas caribeÃ±as venezolanas dunha flota naval rusa, en claro contrapulso por parte de ChÃ¡vez ao anuncio de Washington de despregar a sÃºa VII Flota nas augas caribeÃ±as. Anteriormente, ChÃ¡vez sinalou acordos co Kremlin para abrir factorÃas militares rusas en Venezuela para a produciÃ³n de armamento e tanques de combate, asÃ como o seu anuncio de comprar un sistema ruso de defensa antiaÃ©rea de longo alcance, o Antey-2.

O equilibrio xeopolÃtico e de cooperaciÃ³n Sur-Sur semellan tamÃ©n formar parte da polÃtica exterior adoptada por Evo Morales, con especial atenciÃ³n a sÃºa estratÃ©xica relaciÃ³n con Hugo ChÃ¡vez. A visita de Morales a TeherÃ¡n a comezos de setembro reforza unha serie de acordos de cooperaciÃ³n entre Bolivia e IrÃ¡n iniciados no 2006 que, seguramente, exercerÃ¡ como factor de maior distanciamento e irritaciÃ³n por parte de Washington no sÃ³ co actual goberno boliviano senÃ³n co de Hugo ChÃ¡vez, o principal aliado estratÃ©xico iraniano en AmÃ©rica do Sur.

AsÃ, cumpre observar con atenciÃ³n a persistencia de Venezuela e Bolivia en afondar a sÃºa cooperaciÃ³n con Rusia e IrÃ¡n en AmÃ©rica do Sur, escenario ao que se pode engadir Nicaragua, paÃs membro do ALBA. O presidente nicaragÃ¼ense Daniel Ortega amosou recentemente amosou o seu total apoio Ã¡ ofensiva rusa en Xeorxia e ao apoio das independencias de Osetia do Sur e Abxazia.

IncÃ³modo Ã¢Â?Â?patio traseiroÃ¢Â?Â• para Washington

Estes inÃ©ditos eixes xeopolÃticos na rexiÃ³n certifican a paulatina perda de influencia estadounidense nos asuntos hemisfÃ©ricos, quedando a sÃºa posiciÃ³n enmarcada en manter unha serie de alianzas con potencias emerxentes como Brasil e MÃ©xico, observando igualmente unha estreita alianza con Colombia e PerÃº, este Ãºltimo paÃs igualmente polarizado pola ola de protestas e a perda de popularidade do seu presidente Alan GarcÃa.

O caso colombiano presenta unha conxuntura particularmente importante para Washington. Probablemente persuadido por factores polÃticos internos, o presidente Ã•lvaro Uribe VÃ©lez semella definitivamente convencido a non presentar un novo recurso legal de modificaciÃ³n constitucional que lle permita postularse a outra reelecciÃ³n presidencial no 2010.

A posible designaciÃ³n dun sucesor para Uribe, que poderÃa recaer no seu ministro de Defensa Juan Manuel Santos, supÃ³n para Washington un factor esencial dirixido a garantir a subsistencia do polÃ©mico Plan Colombia, cada vez mais dende unha perspectiva rexional, e especialmente ante a conxuntura emanada da cooperaciÃ³n militar ruso-venezolana. Con este panorama, poderÃa incrementarse a posibilidade dun acordo entre Washington e BogotÃ¡ para afincar unha poderosa base militar estadounidense neste paÃs, destinada a Ã¢Â?Â?monitorearÃ¢Â?Â• a situaciÃ³n andina, especialmente de cara a paÃses incÃ³modos para os seus intereses como Venezuela, Bolivia e Ecuador.

Paralelamente, o tÃ¡cito apoio estadounidense Ã¡s demandas dos prefectos autonomistas en Bolivia permite tamÃ©n outear diversas variables que explican, en gran medida, a natureza da actual convulsiÃ³n interna no paÃs andino e a sÃºa posible expansiÃ³n rexional.

Neste sentido, o presidente ecuatoriano Rafael Correa, simpatizante e aliado de Morales e ChÃ¡vez e que estÃ¡ a acometer un referendo constituÃnte para finais de setembro, advertiu nestes dÃas da posibilidade de reproduciÃ³n da inestabilidade interna boliviana no caso de que a oposiciÃ³n polÃtica ecuatoriana logre triunfos electorais na cidade de Guayaquil, cuxo recente pulso pola autonomÃa con Quito semella conferir puntos de concordancia cos obxectivos dos prefectos autonomistas bolivianos.

Estes sÃntomas de debilidade de Washington na Ã¡rea hemisfÃ©rica estÃ¡n tamÃ©n definidos polo espallamento da crise bursÃ¡til internacional, acaecida trala caÃda do seu mercado hipotecario e de empresas emblemÃ¡ticas do capitalismo global, asÃ como o afondamento do pulso electoral interno de cara Ã¡s elecciÃ³ns presidencias de novembro prÃ³ximo.

Estes acontecementos definen un escenario xeopolÃtico particular en AmÃ©rica do Sur, que igualmente explica a posibilidade de afondar unha carreira armamentista vixente desde 2004 pero agora identificada dentro dun escenario global de confrontaciÃ³n entre paÃses como Rusia e IrÃ¡n con Occidente. Todo isto sen esquecer o efecto persuasivo que exerce China, a potencia emerxente global que tamÃ©n xoga as sÃºas cartas estratÃ©xicas nunha AmÃ©rica Latina que experimenta unha Ã©poca de cambios.

Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Nacionalismos ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Data de criaÃ§Ã£o
Setembro 17, 2008
Metacampos

Autoria :	3713
Datapublicacion :	2008-09-17 00:00:00